

XIBALO XA VATIRHI [HAKELO-HI-KU-YA-HI-MUHOLO (PAYE)]

Xana i Yini Leswintshwa?

- **01 Dzivamisoko 2018 - Ndzinganiso wa Timali wa Muthori wa Lembe wa 2018 (1 Nyenyankulu 2017 – 28 Nyenyenyani 2018)**
Vathori va laveka leswaku va rhumela Mindzinganiso ya Timali ya Muthori ya Lembe ya Hakelo-Hi-Ku-Ya-Hi-Muholo (PAYE) exikarhi ka ti1 Dzivamisoko na ti 31 Mudyaxihi 2018 eka SARS, ku tiyisisa kumbe ku lulamisa mitsengo ya xibalo ya nongonoko wa vatirhi leyi tivisiweke mayelana na nkarhi wa xibalo wa 2017/2018.
- **16 Nyenyankulu 2018 - PAYE BRS Ndzinganiso wa Timali wa Muthori (humeso wa Mhawuri 2018) vhexini 17 yi humesiwile.**
- **05 Nyenyankulu 2018 – Vhexini leyi antswisiweke ya e@syFile™ Employer 6.8.3**
Sofutiwene ya Muthori ya e@syFile™ yi antswisiwile ku sukela eka version 6.8.2 ku ya eka [version 6.8.3](#), u nga langutisa tinotsi ta humeso ku kuma vuxokoxoko byo tala bya micinco leyi endlilweke eka sofutiwene.
- **01 N'wendzambahala 2017 – Ntiyisiso wa vuxokoxoko bya le bangi bya PAYE**
Vathori va hlohloteriwa ku kambisisa vuxokoxoko bya le bangi bya PAYE eka fomo ya eFiling RAV01. Leswi swi ta tiyisisa loko vuxokoxoko bya le bangi byi lulamile eka swiyimo laha vuyiselo wa ETI wu nga languteriwa. Loko vuxokoxoko byi hoxekile vathori va ta laveka ku endzela rhavi ra SARS ku byi lulamisa.
- **1 Hukuri 2017 - Ndzinganiso wa Masungulo wa Timali wa Muthori WU PFARILE SWESWI.** Vathori lava nga rhumelangiki mitiviso ya vona ya masungulo va hlohloteriwa ku endla tano hi xihatla.
- **15 Ndzhati 2017 - Mhawuri 2017 – Mirhumelo ya Ndzinganiso wa Masungulo wa Timali wa Muthori yi pfula hi ti 15 Ndzhati 2017**
Nkarhi wa rhumelo wa Ndzinganiso wa Masungulo wa Timali wa Muthori sweswi wu pfulile ku sukela hi ti 15 Ndzhati no famba ku fikela ti 31 Nhlangua 2017.
Enkarhini wa nkarhi wa rhumelo wa Ndzinganiso wa Masungulo wa Timali wa Muthori, vathori va laveka ku rhumela Ntiviso wa Ndzinganiso wa Timali wa Muthori (EMP501) na Tisetifikheti ta Xibalo xa Mali leyi Nghenaka ta Mutirhi [IRP5/IT3 (a) s] swa nkarhi wa tinhweti ta ntsevu wa ti1 Nyenyankulu ku fikela ti 31 Mhawuri 2017. TiIRP5/IT3(a) ta masungulo eka nkarhi wa tinhweti ta ntsevu wa ti1 Nyenyankulu ku fikela ti 31 Mhawuri 2017 ti fanele ti nga humeseriwi eka mutirhi handlekaloko ku ri setifikheti yo hetelela (laha mutirhi a nga sukela vukorhokeri bya muthori kumbe muthori u yimile ku va muthori ku nga si fika ti 31 Mhawuri 2017).

Micinco leyi nga tivisiwa:

- *Tikhodi Letintshwa ta Xihlovo xa Mali leyi Nghenaka 3719/3769, 3720/3770 na/kumbe 3721/3771*
  - Tidivhidende tin'wana ta mayelana na switirho swa kahle leswi yirisiweke ti tekiwa tanihi muholo lowu xibalo xa vatirhi xi susiwaka kona. Laha tikhodi leti vuriweke laha henhla ti tekiwile kumbe ti ngenisiwile eka e@syFile™ Employer kumbe eFiling, nomboro ya xileriso yi ta laveka. U fanele ku ngenisa tiziro ta khumentlhanu (0 x 15) tanihi tinomboro ta xileriso eka IRP5/IT3(a)s kun'we na tikhodi leti ta xihlovo ta mali leyi ngenaka.
- *Vhexini leyi antswisiweke ya e@syFile™ Employer*
  - Vhexini leyi antswisiweke ya e@syFile™ Employer yi fanele yi tirhisa loko ku tatiwa ndzinganiso wa masungulo wa timali naswona ya kumeka leswaku wu kopiwa eka www.sarsefiling.co.za. Swi na nkoka swinene leswaku u fuhleta vuxokoxoko bya sweswi eka khomphyutara ya wena u nga se ngenisa vhexini yintshwa tanihleswi ngeniso wu nga sulaka vuxokoxoko bya wena bya sweswi.
  - U nga rhumela Ntiviso wa Ndzinganiso wa Timali wa Muthori (EMP501) na Tisetifikheti ta Xibalo xa Mali leyi Nghenaka ta Mutirhi [IRP5/IT3(a)s] eka inthanete hi ku tirhisa e@syFile™ Employer, kumbe loko u ri na 50 wa vatirhi, u nga tirhisa eFiling.
- *Nandzeleriso wa Xibalo xa Nongonoko wa Vatirhi (PAYE, SDL na UIF)*
  - Ku papalata ku hakerisiwa mixupulo tiyisisa leswaku u rhumela ntiviso wa wena ku nga si hundza ti 31 Nhlangua 2017.

U komberiwa ku tsundzuka: U fanele ku rhumela Mitiviso ya Muthori ya Nhweti na Nhweti (EMP201) na tihakelo eka SARS hi ti 7 ta nhweti yin'wana na yin'wana. Eka swiyimo leswi ti 7 ti welaka eka siku ro wisa ra mani na mani,

Mugqhivela kumbe Nsoto, siku ro pfala ri va siku ro hetelela ra bindzu ku nga si fika ti 7. Loko ku endliwa hakelo, tiyisisa leswaku u tirhisa Nomboro ya Rheferense ya Hakelo (PRN) leswaku tihakelo ta wena ti aviwa hi ndlela yo lulama.

- 29 Mhawuri 2017 - Ndzinganiso wa Masungulo wa Timali wa Muthori wa Lembe**
Ndzinganiso wa Masungulo wa Timali wa Muthori wa Lembe wu ta pfula hi ti 15 Nzhati ku fikela ti 31 Nhlangua 2017.

Enkarhini wa Ndzinganiso wa Masungulo wa Timali, vathori va laveka ku rhumela Ntvisiso wa Ndzinganiso wa Timali wa Muthori (EMP501) na Tisetifikheti ta Xibalo xa Mali leyi Nghenaka ta Mutirhi [IRP5/IT3(a)s] enkarhini wa tinhweti ta ntsevu wa ti1 Nyenyankulu ku fikela ti 31 Mhawuri 2017.

Swa nkoka swinene, vathori va fanele va tirhisa vhexini ya sweswinyana ya e@syFile™ Employer ku fayila ndzinganiso wa vona wa timali. Hi ta ku tivisa kwala ku fambeni mayelana na mindlandlamuxo leyi nga ta tivisiwa eka EMP501 na leswaku i vhexini yihi ya e@syFile Employer™ leyi u faneleke ku yi kopa. Vathori lava nga na vatirhi va 50 kumbe ehansi va tsundzuxiwa leswaku va fanele va rhumela mitlheriso ya vona hi ku tirhisa SARS eFiling handle ko kopa e@syFile™ Employer.
- 22 Mhawuri 2017 – Khodi ya xihlovo leyi lulameke ya matikomambe**
U komberiwa ku tsundzuka leswaku vathori va fanele va kombisa xihlovo xa mali leyi ngenaka ya matikomambe eka khodi ya xihlovo leyi lulameke ya matikomambe eka IRP5 mutirhi a nga se kota ku koxa nsuso wa hakelo ya xiphemu xa 10(i)(o). Kwalaho vathori va ta laveka ku humesa nakambe tiIRP5 leti kombisaka xihlovo xa mali leyi ngenaka ya matikomambe lexi hoxekeke eka tikhodi ta xihlovo ta laha kaya. U nga tlhela u langutisa [BRS - PAYE Employer Reconciliation for 2017 /2018](#).
- 14 Mawuwani 2017 – Nsulo wa khodi ya xihlovo 4582**
Hi ku tirhisiwa ka swilaveko swa Mpfuxeto wa Rhithayamente, khodi ya vuxokoxoko 4582 (xiphemu xa muholo xa mali leyi ngenaka xi katsiwile ehansi ka tikhodi ta mali leyi ngenaka: 3701 Xengetelo wa swa Marendzo, 3702 Xengetelo wa swa Marendzo lowu Rihwaka, 3802/3816 Ntirhiso wa Movha lowu Nyikiweke hi Muthori) naswona nxavo a wu suriwile eka fayili ya rhumelo leyi tumbuluxiweke hi by e@syFile™ Employer. [Leswi hi leswi Vathori va faneleke ku swi endla na leswi Vatirhi va faneleke ku swi endla, tliika laha.](#)
- 13 Dzivamisoko 2017 – Xihlawulekisi xa Xilaveko xa Bindzu ra le Handle (BRS): Ndzinganiso wa Timali wa Muthori eka PAYE (Humeso wa Mhawuri 2017)**
Ku lulamisela lembe ra nhlelelo ra 2017/2018, hi humesile xihlawulekisi xa xilaveko xa bindzu ra le handle lexi antswisiweke (BRS): Ndzinganiso wa Timali wa Muthori wa PAYE (Humeso wa Mhawuri 2017) [lexi kombisaka micinco](#).

Xihlawulekisi xa Xilaveko xa Bindzu	Lembe ro Tirha hi rona	Masiku yo rhumela*
BRS - Ndzinganiso wa Timali wa Muthori wa PAYE eka 2017 / 2018	Ndzinganiso wa Timali wa Muthori wa Lembe wa 2018 (1 Nyenyankulu 2017 - 28 Nyenyenyani 2018)	Masungulo: 15 Ndzhati - 31 Nhlangua 2017 Lembe: 1 Dzivamisoko - 31 Mudyaxihi 2018
BRS - Ndzinganiso wa Timali wa Muthori wa PAYE eka 2016 /2017	Ndzinganiso wa Timali wa Muthori wa Lembe wa 2017 (1 Nyenyankulu 2016 – 28 Nyenyenyani 2017)	Masungulo: 12 Ndzhati - 31 Nhlangua 2016 Lembe: 1 Dzivamisoko - 31 Mudyaxihi 2017

* Mikarhi yo hetelela ya rhumelo yi fanele yi landzelela swilaveko swa bindzu / ku lulamela na masiki yo tirha hi wona ya khalendara. Ntiyisiso wo hetelela wu ta tivisiwa enkarhini lowu faneleke wa nkarhi wa rhumelo.

Xana i yini PAYE?

Xibalo xa Vatirhi ku vuriwa xibalo lexi faneleke ku susiwa hi muthori ku suka eka muholo wa mutirhi lowu hakeriweke kumbe lowu faneleke ku hakeriwa. Phurosese yo susa kumbe ku khoma xibalo ku suka eka muholo lowu horiwaka hi muthori wu vitaniwa PAYE.

Muthori loyi a nga [titsarisela kumbe loyi ku lavekaka leswaku a titsarisela](#) na SARS eka PAYE na/kumbe hi swikongomelo swa Levhi ya Nhluvukiso wa Vuswikoti (SDL), u tlhela a laviwa leswaku a titsarisela na SARS eka ku hakela tihakelo ta Nkwama wa Ndzindzakhombo ya Mpfumaleko wa Ntirho (UIF) eka SARS. U nga titsarisela kan'we eka mixaka hinkwayo ya xibalo hi ku tirhisa [client information system](#).

Xitsundzuxo xa Nkoka: Nhlohlotelo wa Xibalo xa Ntholo wu khutaza vathori ku thola vatirhi lava va nga vantshwa hi ku nyika nhlohlotelo wa xibalo eka vathori. [Hlaya swo tala](#).

Xana i ya va mani?

Mitsengo leyi susiweke kumbe leyi khomiweke yi fanele yi hakeriwa hi muthori eka SARS nhweti na nhweti, hi ku tata [completing the Monthly Employer Declaration \(EMP201\)](#). EMP201 i ntiviso wa hakelo lowu muthori a tivisaka ntsengo wa hakelo kun'we na miavelo ya PAYE, SDL, UIF na/kumbe [Employment Tax Incentive \(ETI\)](#), loko swi fanerile. Nomboro ya Rheferense yo Hlawuleka (PRN) yi ta tumbuluxiwa ku sungula eka EMP201, naswona yi ta tirhisiwa ku hlanganisa hakelo ya ntiviso na ntiviso lowu faneleke wa hakelo ya EMP201.

Xana yi fanele ku hakeriwa njhani naswona rini?

Yi fanele yi hakeriwa eka masiku yo ringana nkombo endzhaku ka mahelo ya nhweti hi nkarhi lowu ntsengo wu nga susiwa hi wona. Loko ku ve siku ro hetelela ri wela eka siku ro wisa ra mani na mani kumbe emaheleni ya vhiki, hakelo yi fanele yi hakeriwa eka siku ro hetelela ra bindzu ku nga si fika siku ro wisa ra mani na mani kumbe mahelo ya vhiki.

Maendlelo ya mahakelelo lawa ya landzelaka ya kumeka (ku sukela hi ti1 Dzivamisoko 2016):

- eFiling
- Tihakelo ta xitroniki hi ku tirhisa inthanete (EFT)
- [Tihakelo ebangi](#): Tihakelo hinkwato ti nga endliwa erhavini rin'wana na rin'wana ra ABSA, Albaraka Bank Limited, Bank of Athens, Capitec, FNB, Habib Bank Zurich (HBZ), HSBC, Nedbank, Mercantile kumbe Standard Bank.
- Swivumbeko swa manyuwali swa mahakelelo swi nge he amukeriwi hi SARS. Ticheke leti posiweke / leti rhumeriweke eka SARS ti ta tlheriseriwa eka mupfunywa.

Tsundzuka: U komberiwa ku tsundzuka leswaku micinco leyi a yi katsi Vulawuri bya Tinhundzu eMindzilekanani.

Tsundzuka:

Vathori lava hakelaka, kumbe lava nga ha hakelaka Xibalo xa Vatirhi lexi tlulaka R10 miliyoni eka nkarhi wun'wana na wun'wana wa 12 wa tinhweti, va fanele ku rhumela mitiviso ya Xibalo xa Vatirhi no endla tihakelo hi ndlela ya xitroniki.